

"Hürriyeti, âdâb-ı şeriatla takyid ediniz. Zira cahil efrad ve avam-ı nâs kayıdsız hür olsa, şartsız tam serbest olsa, sefih ve itaatsız olur." İzah eder misiniz?

"Meşrutiyeti, meşruiyet unvanı ile telâkki ve telkin ediniz. Ta yeni ve gizli ve dinsiz bir istibdat, pis eliyle o mübareği ağrazına siper etmekle lekedar etmesin. Hürriyeti, âdâb-ı şeriatla takyid ediniz. Zira câhil efrad ve avam-ı nas kayıtsız hür olsa, şartsız tam serbest olsa, sefih ve itaatsız olur. Adalet namazında kıbleniz dört mezhep olsun. Ta ki namaz sahih ola..."(1)

Bu cümlelerin kısa bir mealı:

Özgürlük kavramı şeriatın sınırları içinde değerlendirilmelidir. Yoksa hiçbir sınır ve kural tanımayan mutlak anlamdaki bir özgürlük anlayışı, cahil ve sıradan insanları isyana, anarşiye ve günaha sevk eder.

Sınırsız ve kayıtsız bir özgürlük çatışma ve kaos getirir ve nihayetinde meşru özgürlüğü de yok eder. Çünkü insanlar güç, kuvvet, kabiliyet ve imkan bakımından eşit değildirler. Şayet herkes her istediğini yapmakta özgür olursa, güçlüler zayıfların temel özgürlük alanlarını gasp edip onları kendilerine köle yaparlar. Bu yüzden özgürlük meşru sınırlar içinde olmak zorundadır, bu sınırları ise İslam belirler.

İslam dairesinde kalmak şartı ile insan özgür ve hürdür, hiç kimse kimsenin üstünde baskı ve üstünlük kuramaz. Kimse kimsenin temel hak ve özgürlüklerini gasp etme yetki ve salahiyetine sahip değildir. Kimse kimsenin üstünde fazilet-füruşluk taslayamaz. Hiçbir kavim diğerinden üstün ve ayrıcalıklı değildir.

(1) bk. [Divan-ı Harb-i Örfi, Dördüncü Cinayet.](#)